

Titel:

“Zelfstandig aan het werk gaan,
dat kunnen alle kleuters” *(met een beetje hulp).*

Inhoudsopgave:

Samenvatting.	Blz. 1
Voorwoord.	Blz. 3.
Inleiding.	Blz. 4.
Hoofdstuk 1: Verlegenheidsituatie en onderzoeksvraag.	Blz. 5.
Hoofdstuk 2: Theorie, onderzoeksplan om antwoorden te vinden op de onderzoeksvraag.	Blz. 8.
Hoofdstuk 3: Resultaat van de onderzoeken en conclusies.	Blz. 19.
Hoofdstuk 4: Discussie/kritische kanttekeningen en aanbevelingen.	Blz. 32.
Hoofdstuk 5: Persoonlijke reflectie.	Blz. 35.
Literatuuropgave	Blz. 38.

Bijlagen: Deze vind je achteraan in het Meesterstuk.

Bijlage 1:

Vragenlijsten, checklist en observatielijst.
Enquête collega's groep 1-2.

Bijlage 2:

Aftekenkaartjes behorende bij hoofdstuk 3.

Bijlage 3:

Foto's planborden tijdens scholenbezoek.

Bijlage 4:

De aangepaste versie Beertjes van Meichenbaum aangepast door Maarten van Rhijn.

Regels Planbord basisschool de H..

Start van de werkles: voor groep 1-2b.

Registratieblad planbord.

Bijlage 5:

De lessen uitgevoerd op basisschool de H.

Bijlage 6:

Foto's planbord basisschool de H.hoe het nu is.

Samenvatting.

Ik werk met kleuters op basisschool de H. in D. en deze kleuters hebben wel een kiesbord, maar dit wordt niet veel gebruikt. Dit onderzoek is een proces naar zelfstandigheid met behulp van het kiesbord, wat later als planbord wordt gebruikt. Bij een planbord plannen de leerlingen zelf hun taakjes in.

“Zelfstandig aan het werk gaan, dat kunnen alle kleuters”, maar het proces er naar toe heeft wat aandacht nodig om dit te kunnen bereiken.

Mijn onderzoeksvraag is: ***Hoe kan ik het planbord zo inzetten dat mijn groep 2 zelfstandig aan het werk gaat tijdens de werkles?***

Mijn deelvragen hierbij zijn:

1. Wat zegt de theorie over ondersteuningmogelijkheden bij het zelfstandig werken van jonge kinderen?
2. Op welke manieren wordt het kiesbord gebruikt?
3. Hoe gebruiken mijn collega's het kiesbord, of wordt het gebruikt als een planbord?
4. Wat hebben mijn leerlingen nodig om te werken met het planbord?
5. Wat vraagt het van mij om mijn leerlingen te leren werken met dit planbord?

Hierbij heb ik mijn groep 1 ook betrokken in het proces.

Theoretisch kader.

Voor de ondersteuningsmogelijkheden heb ik theorie gelezen over contractwerk ((*Fournier, M. 2007*) en over de zelfinstructiemethode met visuele ondersteuning ‘beertjes van Meichenbaum’(*Timmerman, K. 2004*). Dit heeft allemaal te maken met zelfstandig werken. Er is een duidelijk verschil tussen een kiesbord en een planbord. Een kiesbord wordt gebruikt om de leerlingen te leren kiezen. Wanneer de leerlingen zelf hun taakwerkjes moeten inplannen, wordt dit bord een planbord genoemd.

Voor een uitgebreide uitleg van deze begrippen verwijs ik u naar hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing.

Opzet en uitvoering van het onderzoek.

Om een goed en bruikbaar antwoord op mijn onderzoeksvraag te krijgen, heb ik drie verschillende onderzoeksmiddelen gebruikt: de observaties, de enquête en de vragenlijst.

Mijn observaties bevatten twee doelen, namelijk:

1. In kaart brengen hoe de verschillende planborden eruit zien. Hiervoor heb ik een checklist opgesteld.
2. Een beeld vormen op welke wijze de leerkrachten van de vier scholen het planbord inzetten om de leerlingen te leren plannen. Hiervoor heb ik observatielijst met concrete observatiepunten opgesteld. En een vragenlijst waar de leerkrachten hun aanvullingen op kunnen noteren.

Voor mijn onderzoek heb ik scholen gekozen die naar mijn mening goed op weg zijn m.b.t. zelfstandig werken. Dit berust op mijn mening aan de hand van de theorie die ik heb bestudeerd. Mijn collega's van groep 1-2 hebben allemaal een kiesbord. Sommigen gebruiken het alleen als kiesbord om de leerlingen te leren kiezen. En bijna wekelijks gebruiken mijn collega's het als planbord om de leerlingen te leren plannen. De groepen werken niet op dezelfde manier, daarom heb ik een enquête voorgelegd aan mijn collega's.

Aan de hand van mijn onderzoek heb ik Regels Planbord opgesteld om dit op een goede manier in te voeren in mijn groep 2.

Conclusies.

Het bestuderen van de theorie van “Werken met een kleine groep in de grote groep” heeft mij goed ondersteund en geholpen bij dit onderzoek. Het scholenbezoek was voor mij erg inspirerend om te bekijken wat nu echt een fijne manier van werken is en wat het beste past bij basisschool de H..

Aanbevelingen.

Ik raad mijn collega's aan om samen te bekijken wat ze willen veranderen met betrekking tot het werken met het planbord. Door het lezen van mijn meesterstuk kunnen ze informatie verkrijgen over de theoretische achtergrond van het werken met planbord. Ze kunnen ideeën opdoen over het gebruik ervan in de praktijk. Ze kunnen foto's van verschillende planborden bekijken van de andere scholen. Deze aanbeveling geldt ook voor andere scholen die het gebruik van hun planbord willen veranderen of verbeteren.

Veel leesplezier!

Voorwoord.

“Zelfstandig aan het werk gaan, dat kunnen alle kleuters” (met een beetje hulp). Duidelijkheid en zelfstandigheid zijn voor mij twee belangrijke speerpunten in het onderwijs.

Ik werk op basisschool de H. in D. Mijn leerlingen van groep 1-2b hebben hier enthousiast aan mee geholpen. Niet alleen de leerlingen uit groep 2 voor wie het onderzoek bedoeld was, maar ook de leerlingen uit groep 1 hebben meegedaan aan mijn onderzoek.

Mijn duo-collega B. van K. stond open voor nieuwe ingevingen van uit mijn opleiding. Daar ben ik haar dankbaar voor, omdat ik maar 1 dag per week bij de kleuters stond. Zij maakte het mogelijk dat ik de kans had om mijn onderzoek uit te voeren.

Mijn collega's in de groepen 1-2 hebben daarbij keurig mijn enquête ingevuld en op deze manier geholpen met mijn onderzoek.

Ik wil ook graag Anne Reijrink van Marant onderwijsadviseurs bedanken voor de versie van CPS “Werken met kleine groepen binnen de grote groep”. Dit had ze netjes aan mij opgestuurd omdat ik vragen stelde over haar artikel. Aan dit document heb ik veel gehad voor mijn onderzoek.

Het was voor mij geweldig om in andere “keukens” te mogen kijken. Bij deze wil ik daarom de volgende scholen bedanken:

- Basisschool M. in U.
- Basisschool de V. in V.
- Basisschool de K.l. in R.
- Basisschool K.s. in N.

Natuurlijk mag ik mijn docente Ernie Drissen niet vergeten, zij heeft vele mailtjes mogen krijgen om het proces en het onderzoek te kunnen volgen en te beoordelen.

Mijn studiec collega's hebben erg veel geholpen met het geven van feedback. We hadden ieder een ander onderzoek, maar we konden ons goed inleven in de situatie van de ander.

Het resultaat is er gekomen dankzij “Teamwork”.

Mijn aanstaande man, Maarten van Rhijn wil ik bedanken dat hij door alle drukte mij toch kon steunen en helpen met een aangepaste versie van “de Beertjes van Meichenbaum”. (zie Hoofdstuk 2).

Bedankt!

Inleiding:

“Zelfstandig aan het werk gaan, dat kunnen alle kleuters“

De titel van mijn onderzoek heeft te maken met de kleutergroep waar ik dit moment mee werk. Ik hecht veel waarde aan duidelijkheid in het onderwijs. In de autistengroep waar ik vorig jaar werkte, werd er veel om duidelijkheid gevraagd.

Ik merkte bij deze groep dat ze veel visuele ondersteuning nodig hebben. In deze groep 1-2 waren geen duidelijke dagritmekaarten aanwezig. Ondertussen heb ik dagritmekaarten gemaakt voor deze groep. De leerlingen vinden het erg fijn dat er voor hen wat meer duidelijkheid is. Voorheen vroegen de leerlingen telkens “wanneer gaan we buiten spelen? “. De leerlingen vroegen om duidelijkheid. Tijdens het werken was ik gewend dat er intensief wordt gewerkt met een planbord. Op deze school wordt er af en toe mee gewerkt. De leerlingen kwamen tijdens de werkles vaak met vragen als ze klaar waren met hun werkje. De leerlingen wisten nog niet wat ze moesten doen als ze klaar waren. In de bovenbouwgroepen waar ik op deze school ook werk, daar schrijf ik op het bord wat ze kunnen doen als ze klaar zijn. Kleuters kunnen nog niet lezen.

Ik hoop meer duidelijkheid te krijgen in de groep voor de leerlingen. Zodat ze zelfstandiger aan het werk kunnen gaan.

Hoofdstuk 1: Verlegenheidsituatie en onderzoeksvraag.

In dit hoofdstuk leg ik mijn probleemstelling en onderzoeksvraag uit. Hoe ik tot dit onderwerp ben gekomen en wat het probleem is bij deze groep 2.

De probleemstelling, de onderzoeksvraag:

Hoe kan ik het planbord zo inzetten dat mijn groep 2 zelfstandig aan het werk gaat tijdens de werkles?

Deelvragen:

- 1. Wat zegt de theorie over ondersteuningmogelijkheden bij het zelfstandig werken van jonge kinderen?**
- 2. Op welke manieren wordt het kiesbord gebruikt?**
- 3. Hoe gebruiken mijn collega's het kiesbord, of wordt het gebruikt als een planbord?**
- 4. Wat hebben mijn leerlingen nodig om te werken met het planbord?**
- 5. Wat vraagt het van mij om mijn leerlingen te leren werken met dit planbord?**

Vraag 1 en 2 behandel ik in hoofdstuk 2 voor de theoretische onderbouwing.

De aanleiding.

Duidelijkheid is erg belangrijk in het onderwijs. Duidelijkheid past gewoon bij mij. In de groep 1-2 waar ik kwam te werken dit schooljaar, merkte ik snel dat ik de duidelijkheid miste. Deze groep had ook duidelijkheid nodig, vooral de groep 2. Vorig jaar hebben ze ook wel gewerkt met dagritmekaarten, maar dat waren allemaal wat kaarten die bij elkaar waren gezocht. Er was niet veel duidelijkheid daar. Er waren leerlingen die echt vroegen om duidelijkheid "wanneer gaan we buitenspelen?" of "Gaan we bijna naar huis?". Ook al legde je van te voren het dagprogramma uit, de leerlingen onthielden dit niet. Daarom heb ik toen gezocht naar dagritmekaarten en deze heb ik gevonden. Deze worden nu al gebruikt. En daardoor merkte ik dat de leerlingen op meerdere manieren meer duidelijkheid/structuur nodig hadden.

Voordat we beginnen met de huidige situatie. In mijn Meesterstuk komen de woorden “Kiesbord” en “Planbord” voor.

Met een kiesbord worden kinderen op bepaalde tijdstippen in het onderwijs uitgenodigd om zelf hun activiteiten te kiezen en dit zichtbaar te maken op het kiesbord. De leerlingen hangen hun naamkaartje of symbooltje bij de activiteit die ze willen doen. De leerlingen leren kiezen door het kiesbord.

Tenzij de leerkracht op het kiesbord een verplichte opdracht ophangt voor de leerlingen. Dan wordt het kiesbord gebruikt als een planbord. De leerkracht laat de leerlingen dan zelf plannen. Op dat moment spreken we van een planbord. In mijn onderzoek ga ik in eerste instantie het kiesbord gebruiken en dit omzetten naar een planbord. Voor het zelfstandig werken, het kiezen van een werkje en het wisselen van een werkje moeten leerlingen leren plannen. Als leerlingen kunnen plannen, dan weten ze hoe ze zelfstandig kunnen werken. Mijn onderzoek gaat vooral uit naar het planbord, ik ga kijken hoe ze op andere scholen hiermee werken.

Huidige situatie: groep 2.

In groep 1-2 op mijn school wordt het kiesbord af en toe gebruikt. De normale gang van zaken is: De leerkracht legt het werk klaar bij het groepje van die kleur. En ze zet de leerlingen aan het werk. Het groene groepje gaat bijvoorbeeld een werkblad maken en het gele groepje gaat met de kralenplanken aan de gang. Zo noemt ze elke groep, dan gaan de leerlingen aan het werk. Als de leerlingen klaar zijn met hun werkje dan vragen ze eerst aan de juf: wat moet ik nu doen? Het kiesbord wordt zelden gebruikt, dus ze hebben hier geen handigheid in. De juf bepaalt dan wat het kind mag gaan doen. Het kind kiest dan iets en halverwege komt de leerkracht er achter dat er bijvoorbeeld 4 leerlingen in de huishoek aan het spelen zijn. Terwijl er een afspraak is dat er maar 3 leerlingen in de huishoek mogen spelen. Voor de leerlingen is dit heel verwarrend, want hoe kunnen ze nu zien dat er al leerlingen in de huishoek zijn? Soms zijn er leerlingen naar het toilet en dan komt er weer een nieuw kind in de huishoek, want dat kind ziet dat er een plaatsje vrij is. Daar ontstaat dan de onduidelijkheid. Op het kiesbord staat wel aangegeven hoeveel leerlingen er in de hoek mogen, maar aan gezien het kiesbord zelden wordt gebruikt weten de leerlingen niet hoeveel leerlingen er precies in mogen. De leerlingen van groep 1 doen gewoon groep 2 na. Maar groep 2 heeft het kiesbord al eens zien hangen, maar alleen nog maar zelden gebruikt.

Gewenste situatie: groep 2.

Het fijnste voor deze groep 2 en de groepen die er op zouden volgen zou zijn dat het kiesbord goed wordt gebruikt. De leerlingen gebruiken het kiesbord als ze aan het werk gaan, ook al gaat het oranje groepje een spelletje uit de kast pakken. Toch hangt elk kind een kaartje op aan het kiesbord, zodat andere leerlingen kunnen zien waar nog plaats over is.

Als de leerlingen klaar zijn met hun werkje, ruimen ze dit op. De leerlingen leren dan ook hoe ze van werkje mogen wisselen. Als de leerlingen een nieuw werkje kiezen, pakken ze eerst hun naamkaartje en hangen dit bij het nieuwe werkje. Zodat de andere leerlingen ook kunnen zien of er nog wel of geen plaats meer is in de huishoek/bouwhoek enzovoorts. Dit wordt dan uitgebreid zodat de leerlingen zelf hun werkje in gaan plannen. En dan wordt dit kiesbord gebruikt als een planbord. Dan kunnen ze echt zelf aan het werk gaan.

Aan de huidige situatie moet dus iets worden veranderd, de leerlingen weten in mijn groep niet goed wat zelfstandig werken is. Ze hebben de mogelijkheid nog niet gehad om zelf te kiezen wat ze gaan doen. Het werk wordt nu vooral aangedragen door de leerkracht.

Hoofdstuk 2:

Theorie, onderzoeksplan om antwoorden te vinden op de onderzoeksvraag.

In dit hoofdstuk wordt mijn onderzoeksplan uitgelegd. En je ziet hoe mijn planning ervoor staat om alles ook weer uit te voeren op mijn basisschool. Voordat ik echt ga onderzoeken heb ik de theorie gelezen over planborden en zelfstandig werken.

Ik doe een actieonderzoek. In de huidige situatie in groep 2 doen de leerlingen wat de juf hen zegt. Terwijl de leerlingen zelfstandige leerlingen moeten worden. Daarom ga ik iets veranderen en die verandering komt duidelijk naar voren in mijn onderzoek.

2.1. Onderzoeksplan

Vraag	Hoe te onderzoeken	Wanneer?
Wat zegt de theorie over ondersteuningmogelijkheden bij het zelfstandig werken van jonge kinderen?	Via theorie.	Januari-februari 2010.
Welke verschillende planborden zijn er?	Via theorie en kijken op verschillende scholen: - U. - Veghel. - V. • Checklist planbord • Vragenlijst leerkrachten groep 1-2. • Observatielijst groep/planbord.	Februari 2010-maart 2010.
Hoe gebruiken mijn collega's het planbord?	Enquête voor de collega's van groep 1-2.	Februari 2010
Wat hebben mijn leerlingen nodig om te werken met het planbord?	Aan de hand van de uitkomsten van de vragenlijst.	Maart 2010.
Wat vraagt het van mij om mijn leerlingen te leren werken met dit planbord?	Het uitvoeren van enkele beginnende lessen aan de leerlingen m.b.t. het planbord. Hierbij gebruik ik de checklist en de observatielijst van het scholenbezoek om mezelf te beoordelen.	Maart 2010-april 2010.

Fase	Wat	Hoe	Wanneer
Oriëntatiefase	Lay-out & inhoudsopgave maken.	Alvast in het bestand maken.	December 2009-januari 2010.
	Deelvragen en onderzoeksvraag uitschrijven. Inleiding.	De deelvragen en onderzoeksvraag beschrijven in de inleiding.	December 2009-Januari 2010.
	Hoofdstuk 1: Aanleiding en probleemstelling.	Observeren wat de huidige situatie is, in groep 1-2a, groep 1-2c en mijn groep 1-2.	December 2009-januari 2010
Ontwerpfase	Hoofdstuk 2: Theorie, onderzoeksplan om antwoorden te vinden op de onderzoeksvraag.	Lezen in boeken voor: groep 1-2. Artikelen van praxisbulletin. Artikelen op internet.	December 2009-februari 2010.
Onderzoeksfase	Hoofdstuk 3: Resultaat van de onderzoeken en conclusies.	Beschrijven hoe ik mijn onderzoek ga aanpakken.	Januari-februari 2010.
Uitvoeringsfase	Hoofdstuk 4: Discussie/kritische kanttekeningen en aanbevelingen	Evalueren wat heb ik uitgevoerd en wat is het effect ervan. Wat zijn de aanbevelingen voor de toekomst. Reflectieverslag voor mezelf maken.	Februari 2010-april 2010
	Hoofdstuk 5: Persoonlijke reflecties.	Bekijken wat het onderzoek heeft opgebracht.	Maart-april 2010.

Fase	Wat	Hoe	Wanneer
Tijdens het onderzoek.	Literatuuropgave	Alle boeken noteren op de literatuurlijst.	Van december 2009-mei 2010.
	Bijlagen	Goed de bijlagen noteren in het onderzoek.	Van december 2009-mei 2010.
	Samenvatting	Beschrijven wat het onderzoek inhoudt.	Van december 2009-mei 2010.

2.2. De theorie.

2.2.1. Wat zegt de theorie over ondersteuningmogelijkheden bij het zelfstandig werken van jonge kinderen?

“Visuele ondersteuning die het planbord biedt, zorgt ervoor dat de kinderen minder afhankelijk zijn van uw hulp: zij overzien de taken, stellen minder vragen over het werk en kunnen hun werk goed indelen. Zo komt er meer rust in de klas, wat bevorderlijk is voor de concentratie. Het planbord is uitstekend te gebruiken in combinatie met de registratiebladen. De registratiebladen ondersteunen de kinderen bij het zelfstandig werken met de differentiatiematerialen. Op het formulier kunnen de kinderen aftekenen wat ze hebben gedaan.” (*Veilig leren lezen artikel 17 -2 -2010*)

De belangrijkste aanleiding om in hoeken te gaan werken zijn toch wel de grote individuele verschillen tussen de kinderen.

“Hoekenwerk biedt de gelegenheid om tegemoet te komen aan deze verschillen. Kinderen hebben een betere kans om in hun eigen tempo en op hun eigen niveau te werken aan leerstof waar ze zelf aan toe zijn. De aanleiding om met hoekenwerk te beginnen kunnen we ook vinden bij de kinderen zelf. Kinderen hebben van nature een grote communicatiedrang, exploratiedrang en bewegingsdrang. Als hieraan tegemoet wordt gekomen, kunnen kinderen zeer gemotiveerd en betrokken bezig zijn. Een doel hiervan is: zelfstandigheidstraining: kinderen leren zelfstandig te werken, door ze de gelegenheid te bieden tot het zelfstandig maken van zelfgekozen of vooraf afgesproken taken. Verder leren kinderen plannen, samenwerken, zelfstandig problemen oplossen en kan de leerkracht deze werkwijze gebruiken om te differentiëren.” (*Pinkse, F. Smits, B. Kremer, T. 2007*)

De leerlingen werken zelfstandig in hoeken, de leerkracht heeft dan de tijd om een of enkele leerlingen extra hulp te bieden.

Goed onderwijs moet aansluiten bij de drie basisbehoeften van kinderen:

- Relatie: ik ben iemand die door anderen gewaardeerd wordt.
- Autonomie: ik ben iemand die zelf iets kan en mag.
- Competentie: ik ben iemand met vertrouwen in eigen kunnen.

Dit zijn de componenten van adaptief onderwijs dit vind ik erg belangrijk en dit sluit aan bij de visie van basisschool de H. waar ik werk.

Kleuters die uitgespeeld zijn in de vrije hoeken, leren kiezen vanaf het kiesbord.

De activiteiten zijn aangeduid met kaarten waarop symbolen zijn getekend. Die symbolen verwijzen naar bepaalde materialen of hoeken. De leerlingen hangen een naamkaartje of hun symbool aan het kiesbord om te laten zien wat ze hebben gekozen.

“Als de leerkracht merkt dat sommige kinderen behoefte krijgen aan meer taakgerichte werkjes, wordt de stap gemaakt naar de werkbrieff met symbolen. Met een streepje in het hokje achter de uitgekozen taak geeft het kind aan welke taak het wil maken. Als de taak is afgerond, wordt er opnieuw een streepje in het betreffende hokje geplaatst. De taak is nu afgekruist.” *(Pinkse, F. Smits, B. Kremer, T. 2007)*

Boven een kiesbord hangen vaak de Beertjes van Meichenbaum. *(Timmerman, K. 2004).*

Deze pictogrammen helpt jou en de leerlingen om deze stappen telkens opnieuw te verwoorden. Dit is een methodiek om het gedrag van leerlingen bij het uitvoeren van een opdracht te leren sturen. Deze pictogrammen geven duidelijkheid in het denkproces van een kind. In dit boek stelt men een aantal principes centraal:

“Probleemoplossing in 4 fasen:

- De fase waarin het probleem geanalyseerd wordt;
- De fase waarin gezocht wordt naar een oplossingsstrategie;
- De fase waarin het vooropgestelde werkplan uitgevoerd wordt;
- De evaluatiefase.

Verbaliseren. Om het denkproces bewust te kunnen sturen wordt ‘taal’ gebruikt ter ondersteuning van deze 4 fasen:

1. Wat moet ik doen?	3. Ik doe mijn werk.
2. Hoe ga ik dat doen?	4. Ik kijk na. “

(Timmerman, K. 2004).

Zelfstandig werken is een belangrijke voorwaarde voor het werken in hoeken. Wanneer kinderen in de hoeken aan het werk zijn, moeten ze dat zelfstandig kunnen doen, dus zonder hulp van de leerkracht.

Leerlingen die zich willen ontwikkelen, willen dingen zelf kiezen en kunnen. Leerlingen die ervaren dat ze iets zelf kunnen, krijgen meer zelfvertrouwen. Dit is de basis voor een gemotiveerder leerhouding. Een veilige leeromgeving is noodzakelijk voor het organiseren van een kleine kring in combinatie met zelfstandig werken.

Een uitdagende, stimulerende omgeving speelt een belangrijke rol bij het zelfstandig werken. Zo zullen de leerlingen beter en langer zelfstandig kunnen werken.

“We kunnen de leerlingen helpen zich de afspraken te herinneren door het gebruik van symbolen, vaste signalen en pictogrammen. Routines kunnen ontstaan wanneer het zelfstandig werken regelmatig (elke dag) plaatsvindt, consequent op de zelfde manier verloopt en leerlingen consequent aan de afspraken worden herinnerd.”

(Förrer, M. CPS maart 2001).

Contractwerk, men leert dan werken met een plan, een contractbrief of werkbrieven is bedoeld om de leerlingen die meer zorg nodig hebben extra te begeleiden.

Door goed contractwerk wordt de zelfsturing ontwikkeld bij kleuters. De leerlingen leren plannen maken, ze leren een R.s activiteiten plannen en uitvoeren met behulp van visuele ondersteuning. Ze krijgen zo meer verantwoordelijkheidsgevoel en leren om iets af te maken.

“Contractwerk moet een middel zijn om kinderen aan te zetten tot spelen en experimenteren zodat de ontwikkelingsdomeinen waar ze uit zichzelf minder toe komen worden gestimuleerd.” *(Fournier, M. 2007).*

Het is dus belangrijk dat de leerlingen gemotiveerd worden. En dat leerlingen die extra zorg nodig hebben goed worden begeleid.

Sommige kleuters komen er niet toe om aan de opdrachten van hun contractwerk te beginnen. Dit heeft soms te maken met het feit dat deze leerlingen de materialen te weinig kennen en kunnen gebruiken. Je herkent de leerlingen al dat ze moeite hebben met het kiezen bij een vrij aanbod, dat ze snel uitgekeken zijn op een nieuw materiaal, dat ze snel willen wisselen van activiteit. Die kleuters moeten goed worden ondersteund in hun spel om het ontwikkelen van zelfsturing en een goede werkhouding op gang te krijgen.

“Om de kleuters de gelegenheid te geven zelf hun opdracht te evalueren, voorzie je ook in voldoende kaartjes met een lachend of droevig gezichtje.

Nadat ze hun opdracht hebben vervuld, mogen ze een gezichtje aan brengen op hun contract.

Zo krijg je als leerkracht snel een duidelijk zicht op welke kinderen hun contractwerk af hebben en wie nog welke opdrachten moeten doen.”

(Fournier, M. 2007).

“Voor kleuters met ASS of ontwikkelingsachterstand is de visuele ondersteuning van pictogrammen een zegen!”

(Fournier, M. 2007).

2.2.2. Op welke manieren wordt het kiesbord gebruikt?

Er zijn kiesborden en planborden en elke school kan dit weer anders indelen.

Eerst dacht ik dat een kiesbord en een planbord ongeveer hetzelfde was, maar er zit toch zeker een verschil in.

De bedoelingen van het kiesbord.

Met een kiesbord worden kinderen op bepaalde tijdstippen in het onderwijs uitgenodigd om zelf hun activiteiten te kiezen en dit zichtbaar te maken op het kiesbord. Kleuters kunnen zo zelf kiezen wat ze willen doen en hangen hun naamkaartje of symbooltje op bij de gekozen taak.

“Leerkrachten willen zo tegemoet komen aan de behoefte van kinderen aan autonomie.

Hierdoor neemt de rust in de groep toe. Dit is een belangrijk voordeel voor de leerkracht die, bijvoorbeeld tijdens een kleine kring, even niet beschikbaar is voor vragen of reacties van kinderen. Op het kiesbord kan de leerkracht zichtbaar maken welke kinderen een verplichte opdracht moeten doen of met wie ze in de kleine kring (klein groepje) gaat werken.

De leerkrachten kunnen de leerlingen ook zelf de verplichte opdracht laten inplannen. Het kiesbord wordt zo tegelijkertijd een planbord. Voor kinderen is het prettig dat er met een kies-/planbord een duidelijke structuur is waarbinnen zij kunnen spelen en werken.”

(Reijrink, A. - Frappant 36 oktober 2008).

2.2.3. Wat vraagt het van mij om mijn leerlingen te leren werken met dit planbord?

Leerlingen moeten uiteindelijk via zelfsturing in staat zijn om zelfstandig in een hoek kunnen werken. Voor leerkrachten is dit van belang, omdat een groep met veel zelfsturing weinig sturing van de leerkracht nodig heeft. Die kan zijn tijd gebruiken voor kleine groepjes kinderen die veel hulp van de leerkracht nodig hebben.

Een niet-storen symbool, bijvoorbeeld een stoplicht geeft aan dat de kinderen niets kunnen vragen aan de juf en dat ze dus volledig zelfstandig aan het werk moeten blijven. Het ligt voor de hand dat daar wel het een en ander aan vooraf is gegaan in de vorm van trainen, afspraken maken en regels bepalen.

Kinderen moeten wennen aan uitgestelde aandacht. Dit kan het beste door de kinderen aan taken te laten werken die goed zelfstandig uit te voeren zijn. Vooraf maakt de leerkracht afspraken met de kinderen over allerlei zaken, waarbij de hulp van de leerkracht zeker niet nodig is. De rol van de leerkracht is hierbij aanvankelijk observerend en controlerend en wordt daarna meer en meer hulpgevend.

Het houden van voorbesprekingen en nabesprekingen blijkt cruciaal te zijn voor het tot stand komen van zelfstandig werken en zelfstandig leren. De houding van de leerkracht tijdens het zelfstandig werken is zeer bepalend voor het gedrag van de kinderen die zelfstandig werken.

“Negeren van storend gedrag, niet ingaan op vragen van hulp en zelf druk bezig zijn, helpen mee kinderen te leren zelf naar oplossingen te zoeken. Het lijkt eenvoudiger om kinderen tussendoor even te waarschuwen. Maar het gevolg is, dat de kinderen ervaren dat leerkracht wel op ze let. Hij waarschuwt wel als er iets niet goed gaat. Ze hoeven dus zelf niet op te letten. Tijdens het zelfstandig werken is het juist zaak dat de kinderen op zichzelf (en op elkaar) letten en hun eigen gedrag sturen. Daarbij weten ze, dat ze hier aan het einde van de werkperiode op worden aangesproken. Naast de nabespreking van het proces van zelfstandig werken, komt ook het werk zelf aan de orde. Hier gaat het om het presenteren van goede voorbeelden.”

(Pinkse, F. Smits, B. Kremer, T. 2007)

“Zelfstandig werken doet niet alleen een beroep op pedagogische kwaliteiten, maar ook op didactische en organisatorische vaardigheden. Belangrijke zaken hierbij zijn:

3. De keuze van activiteiten voor het zelfstandig werken.
4. Het gebruik van de ruimte en het benutten van de beschikbare tijd.
5. Afspraken en routines in verband met de start, het verloop en de afronding van het zelfstandig werken. “

(Förrer, M. CPS maart 2001).

Invoeren van zelfstandig werken: *Volgens: Förrer, M. CPS maart 2001.*

1. “ Voorbereiding:

Voordat de leerkracht met leerlingen over zelfstandig werken gaat praten, denkt ze na over de randvoorwaarden waarbinnen zelfstandig werken in de klas plaatsvindt:

- Op welke momenten plan ik zelfstandig werken in het dagprogramma.
- Welke activiteiten zijn geschikt.
- Welke leerlingen doen welke activiteiten.
- Is er vrije keuze voor de leerlingen of sturing door de leerkracht.
- Welke materialen zijn nodig en kunnen de leerlingen ze zelf pakken.
- Welke afspraken moet ik in ieder geval met de kinderen maken om te kunnen starten met zelfstandig werken.

2. Gesprek met de leerlingen:

De leerkracht introduceert zelfstandig werken bij de leerlingen. Leerlingen regelen zelf hun werk, zonder hulp aan de leerkracht te vragen.

In dit gesprek introduceert de leerkracht het symbool dat zij gebruikt om aan te geven dat ze niet gestoord kan worden. Ook de belangrijkste afspraken komen aan de orde:

- Waar mag je werken?
- Waar kun je de spullen vinden die je nodig hebt?
- Wat moet je doen als je er alleen niet uitkomt?
- Wat moet je doen als je klaar bent?

Korte rollenspelletjes kunnen illustratief zijn en de leerlingen helpen de afspraken goed te begrijpen.

3. Oefenen en nabespreken:

Alle kinderen gaan gedurende een bepaalde periode dagelijks ongeveer 10 minuten zelfstandig werken. De leerkracht kiest activiteiten waarmee de leerlingen vertrouwd zijn. Er is nog geen activiteit in de kleine kring. Heel nadrukkelijk wordt de aandacht gevestigd op het begin- en eindsignaal. De leerkracht is voor zichzelf bezig. Haar houding bevestigt dat ze “niet beschikbaar” is. Zonder dat de leerlingen opvalt, probeert zij wel te observeren hoe het zelfstandig werken verloopt. Achteraf bespreekt de leerkracht met de leerlingen hoe het ging. Naar aanleiding van de ervaringen van de leerlingen en de observaties van de leerkracht kunnen afspraken aangescherpt worden en kunnen lastige situaties besproken worden. De leerkracht reflecteert ook op haar eigen rol tijdens het zelfstandig werken. Als het zelfstandig werken goed loopt kan de tijd voor het zelfstandig werken wat langer worden en kan de leerkracht tijdens het zelfstandig werken activiteiten in een kleine groep uitvoeren. Wanneer het zover is, is per situatie verschillend.

4. Zelfstandig werken en kleine groep:

Als de leerlingen het zelfstandig werken onder de knie hebben, kan de leerkracht tijdens de periode van zelfstandig werken met een aantal kinderen werken in een kleine groep.

Het verloop is dan als volgt:

- De hele groep begint in de grote kring (5 minuten). De leerkracht kondigt aan dat de leerlingen zelfstandig gaan werken of meedoen aan een activiteit in een kleine groep. Leerlingen die zelfstandig gaan werken kiezen activiteiten, of de leerkracht vertelt wie wat gaat doen. De afspraken die gelden voor het zelfstandig werken worden herhaald.
- De leerkracht maakt een rondje om er zeker van te zijn dat alle leerlingen aan het werk kunnen (5 minuten of minder). Intussen krijgen de kinderen in de kleine kring alvast een korte opdracht.
- Het niet storen signaal gaat op rood. De leerkracht onderstreept dit door bijvoorbeeld iets te zeggen.
- De leerkracht gaat gedurende 10 tot 15 minuten aan het werk in de kleine groep.
- Het niet storen signaal gaat weer op groen. De leerkracht kan hier eventueel op wijzen.
- De leerkracht maakt een ronde langs de kinderen die zelfstandig gewerkt hebben: ze bekijkt het werk, beantwoordt de vragen en geeft complimenten (5-10 minuten). De kinderen in de kleine kring krijgen een opdracht die ze in deze tijd kunnen doen of kiezen ook een activiteit als daar nog tijd voor is.
- Als de tijd voor zelfstandig werken afgelopen is, eindigt de hele groep met een korte terugblik op het werk: wat ging goed en waar moeten we volgende keer nog extra opletten? (5 minuten).

Het is aan te raden af en toe tijdens het zelfstandig werken geen activiteit te plannen in de kleine groep, maar de tijd te nemen om de leerlingen te observeren. Op deze manier kan de leerkracht de vinger aan de pols houden over de kwaliteit van het werk tijdens het zelfstandig werken. “

(Förrer, M. CPS maart 2001).

2.3. Mijn onderzoeksmethoden.

De onderzoeksmethoden vind je in bijlage 1.

1. Checklist Planbord:

Ik heb voor een checklist planbord gekozen. Planborden kun je zo het beste vergelijken.

De checklist is gemaakt aan de hand van de theorie, zodat duidelijk naar voren komt wat ik belangrijk vind bij een planbord. Deze ga ik invullen om te bekijken hoe andere planborden eruit zien. Ik ga me richten op het planbord, om te bekijken hoe de leerkrachten het planbord visueel vormgeven. Zo bekijk ik of het bord duidelijk genoeg is voor de leerlingen.

2. Observatielijst.

Deze observatielijst gebruik ik om te bekijken hoe andere leerkrachten omgaan met bepaalde regels en afspraken met betrekking tot het zelfstandig werken. Aan de hand van de theorie heb ik de observatielijst samengesteld. Ik wil vooral kijken hoe ze het planbord gebruiken en welke afspraken ze maken met de leerlingen.

3. Vragenlijst leerkrachten groep 1-2. (een toevoeging voor mijn observatielijst)

Tijdens de observatie in de groep is het mogelijk dat ik bepaalde handelingen van de leerkracht niet zie of niet goed interpreteer. Daarom heb ik ook nog een vragenlijst voor de leerkrachten, zodat zij de mogelijkheid hebben om nog wat toe te voegen aan de manier van werken. Zo krijg ik nog een beter beeld van het bord.

4. Enquête voor de collega's van groep 1-2. (om te bekijken op welke manier mijn collega's werken met het kiesbord).

Mijn collega's werken ieder op een andere manier met het kiesbord of gebruiken het al als planbord. Dit wil ik in kaart brengen, zodat er gezamenlijk toch een overlapping is. Voor mijn onderzoek wil ik weten wat mijn collega's met het kiesbord doen en wat hun ervaringen zijn. Daarna kan ik bekijken wat er mogelijk is met het werken met het planbord in mijn groep. Ik wil de leerlingen leren om te plannen. De positieve punten van de huidige situatie neem ik mee in de uitvoering in de groep.

Voor mijn actieonderzoek heb ik meerdere materialen en actie's nodig om mijn doel te bereiken. Er staat heel wat in de theorie over contractwerk, maar de kern pakken is het belangrijkste middel om over te gaan tot actie.

Hoofdstuk 3:

Resultaat van de onderzoeken en conclusies.

Tijdens mijn onderzoek heb ik bekeken hoe het nu op basisschool de H. gaat m.b.t. het kiesbord. Wordt het kiesbord gebruikt als planbord? Dat wordt duidelijk aan de hand van deze vragenlijsten. De collega's werken allemaal apart met een ander bord. Daarom heb ik scholen bezocht die naar mijn mening goed bezig waren m.b.t. het planbord. Deze scholen heb ik "beoordeeld" aan de hand van de theorie die ik heb bestudeerd. Ik heb geobserveerd en vragen gesteld. Nieuwe ideeën voor het werken met het planbord opgedaan, en deze zijn omgezet in lessen die ik heb uitgevoerd op basisschool de H.

Nu weet ik wat er nodig is om zelfstandig aan het werk te gaan voor leerkrachten en leerlingen!

3.1. Deelvraag: Hoe gebruiken mijn collega's het kiesbord, of wordt het gebruikt als een planbord?

<i>Collega's</i>	<i>Begin schooljaar.</i>	<i>Op dit moment.</i>
<i>Groep 1-2a</i>	1x per week.	2x per week.
<i>Groep 1-2b</i>	1x per week. (niet elke week)	1x per week: Haitske.
<i>Groep 1-2c</i>	Bijna heel de week 1x per dag.	1x per dag.

Doel kiesbord.

	<i>Om werkjes visueel te maken.</i>	<i>Om de kinderen te leren kiezen. (kiesbord).</i>	<i>Om de kinderen te leren plannen. (planbord).</i>
<i>Groep 1-2a</i>		X groep 1	Alleen groep 2
<i>Groep 1-2b</i>		X	
<i>Groep 1-2c</i>	X	X	Alleen groep 2.

De rol van de leerkracht tijdens het werken met het kiesbord.

	<i>Extra hulp aan kleine groepjes.</i>	<i>Individuele leerlingen begeleiden.</i>	<i>Rondlopen bij de grote groep.</i>
<i>Groep 1-2a</i>	X	X	Begin schooljaar.
<i>Groep 1-2b</i>	X		
<i>Groep 1-2c</i>	X meeste	X meeste	X soms, zo zou het moeten!

Dit is Pom pom, dit is een knuffel die in elke groep 1-2 van basisschool de H. aanwezig is in de groep. Deze knuffel wordt als niet-storen teken gebruikt. Deze knuffel hoort bij de methode Schatkist.

Niet storen – teken, hoe vaak gebruik je het?

	<i>Altijd</i>	<i>Soms</i>	<i>Zelden/nooit</i>
<i>Groep 1-2a</i>	Pom pom op de stoel.		
<i>Groep 1-2b</i>	Pom pom voor de klas.	Pom pom op de tafel.	
<i>Groep 1-2c</i>		Ligt eraan bij het schrijven niet altijd.	

De hoeken en kasten aangeduid met picto's en plaatjes.

	<i>Alle hoeken</i>	<i>Alleen de huis- en bouwhoek</i>	<i>Andere hoeken dan de huis- of bouwhoek.</i>
<i>Groep 1-2a</i>	X plaatjes		
<i>Groep 1-2b</i>	X plaatjes		
<i>Groep 1-2c</i>	X foto's		

Voordelen met het werken met dit bord.

	<i>Voor de kinderen</i>	<i>Voor de leerkracht</i>
<i>Groep 1-2a</i>	Kinderen zijn zelf verantwoordelijk voor hun keuze.	Extra tijd voor individu of groepje.
<i>Groep 1-2b</i>	Kinderen leren kiezen; ze spelen of werken nu eens met kinderen uit een ander groepje.	-
<i>Groep 1-2c</i>	De kinderen hebben overzicht. Kinderen zien wat er vrij is.	De leerkracht heeft overzicht. De leerkracht weet wat iedereen doet.

Nadelen of verbeterpunten van dit bord.

<i>Groep 1-2a</i>	De kaarten/planning moet duidelijker en voor alle groepen gelijk zijn. En een bord zonder haakjes.
<i>Groep 1-2b</i>	Het bord is vrij groot; de haakjes zijn gevaarlijk.
<i>Groep 1-2c</i>	De kinderen kunnen maar korte tijd niet storen en zachtjes spelen in de hoeken. Er moet gewoon 1 duidelijk bord voor alle groepen zijn.

Conclusie.

Verschillen:

De lokalen hebben niet het zelfde kiesbord en het wordt niet op dezelfde manier gebruikt.

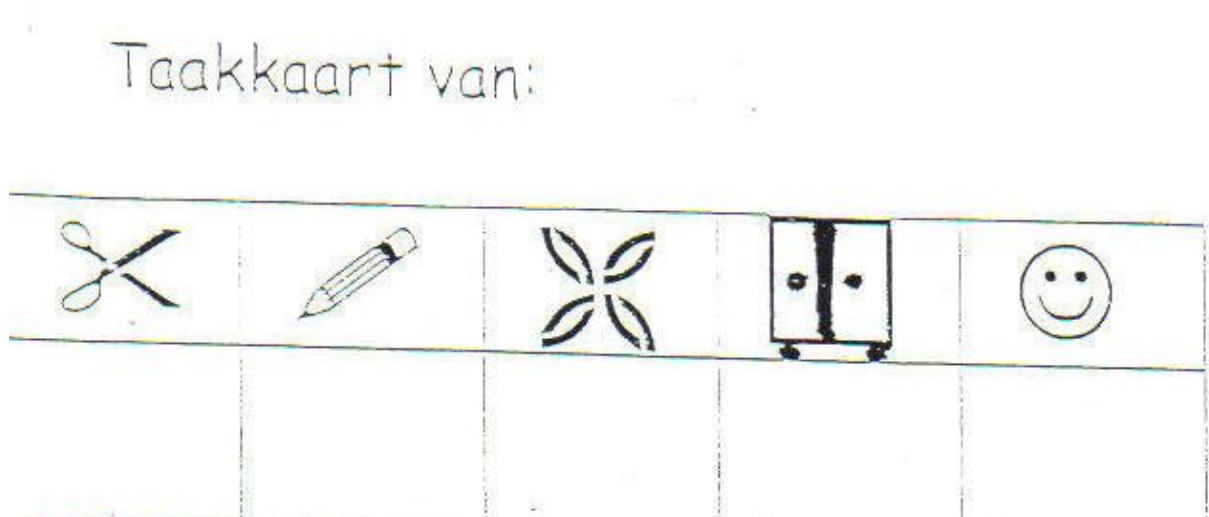
De leerkrachten van groep 1-2a en 1-2c gebruiken het bord veelal op dezelfde manier. Zij zien de voordelen van het kiesbord als het ook als planbord kan worden gebruikt. De leerkracht van groep 1-2b, die ook mijn duo-leerkracht is, ziet de voordelen nog niet voor een leerkracht met het werken met een planbord. Deze leerkracht heeft nog nooit met het kiesbord gewerkt en ziet het nut er nu nog niet van in.

Overeenkomsten:

In een gesprek met de leerkrachten van groep 1-2a en 1-2c kwam duidelijk naar voren dat ze een zelfde kiesbord willen hebben. Het moet voor leerlingen in elke groep even duidelijk zijn.

Pom pom wordt in elke groep gebruikt als niet-storen teken.

De collega's zien in dat leerlingen beter leren kiezen op deze manier. Ze gebruiken een takenkaart met 4 symbolen erop als aftekenkaartje. Een dergelijk aftekenkaartje vind je in bijlage 2.

3.2. Deelvraag: Op welke manieren wordt het kiesbord gebruikt?

Op deze scholen wordt het bord als planbord gebruikt.

Scores op basis van de theorie.

1= niet duidelijk aanwezig. 2= duidelijk aanwezig. 3= Erg duidelijk aanwezig.

Scholen	M. in U.	De V. in V.	De K.l. in R.	K.s. in N..
Punten observatielijst en vragenlijst.				
<i>Leerkracht legt duidelijk de afspraken/regels uit.</i>	3	2 Te zien aan de picto's die er hangen.	2	1 Dit is later besproken met de leerlingen.
<i>De leerlingen gaan snel zelfstandig aan het werk.</i>	3	3	3	2 Andere leerkracht: 3
<i>Leerkracht werkt met uitgestelde aandacht. (niet- storen teken).</i>	3 Rood lint.	3 grijze sjaal.	1 Rode stoplicht. Op dat moment niet gebruikt.	3 de Timetimer.
<i>Niet-storen teken consequent gebruiken</i>	3 Ze wijst het lint aan bij leerlingen die het niet begrijpen.	3 Soms werd dit herhaald bij jongste kleuters.	1 het werd dat moment niet gebruikt.	1. Deze leerkracht hielp toch andere leerlingen tijdens de niet-storen tijd.
<i>Taak leerkracht: Begeleiden kleine groepjes /individuele leerlingen.</i>	3	3	3	3 10 minuten per werkles.

Scholen	M. in U.	De V. in V.	De K.I. in R.	K.s. in N.
Punten observatielijst en vragenlijst.				
<i>Taak leerkracht:</i> <i>Begeleiden grote</i> <i>groep.</i>	3 Dit deed ze voor èn na het werken met het groepje.	3 Dit deed ze voor èn na het werken met het groepje.	3	2 Dit deed ze na het werken met het groepje.
<i>Duidelijkheid waar</i> <i>de gemaakte</i> <i>werkjes worden</i> <i>neergelegd.</i>	3 De leerlingen legden dit in de kring neer of op de kast.	2	2	1 Dit zegt de leerkracht telkens tegen de leerlingen.
<i>Leerlingen weten</i> <i>wat ze moeten</i> <i>doen als ze klaar</i> <i>zijn.</i>	3 Opruimen en iets anders kiezen. En het magneetje van de kleur van de dag achter het werkje hangen.	3 Iets anders kiezen en de takenbrief kleuren.	3 De leerlingen hangen een smiley op bij het werkje wat ze hebben gedaan en kiezen een nieuw werkje.	2 De leerlingen zetten een pionnetje bij het verplichte werkje in de kleur van hun naamsymbool. Daarna opruimen en nieuw werkje kiezen. (dit zegt de leerkracht).
Aantal punten.	24	22	18	15

Uit deze tabel blijkt dat basisschool M. de meeste punten behaalt als je kijkt naar de theorie van zelfstandig werken en het planbord.

Hieronder nog een keer de scholen, nu in vergelijking met basisschool de H. Wat past het beste bij basisschool de H.?

Scholen <i>Punten</i> <i>vragenlijst en</i> <i>observatielijst.</i>	M. in U.	De V. in V.	De K.I. in R.	K.s. in N.
<i>Positieve punten aan het werken met dit bord volgens de leerkracht.</i>	De kinderen zijn zelf verantwoordelijk. Ze kunnen zelfstandig plannen en werken. Je creëert effectieve leertijd.	Kinderen worden geholpen bij het kiezen, en kunnen redelijk zelfstandig aan de slag. Als leerkracht kun je aangeven welke hoeken open/gesloten zijn en hoeveel personen mogen.	Er is een prettig verloop met kiezen van werkjes, kinderen bedenken al wat ze willen. Overzicht voor kleuters wanneer er een hoek al bezet is.	Kinderen gaan relatief snel aan het werk. Zelf minder administratie. Leerlingen weten wat ze moeten en kunnen doen. Zelfstandigheid bevorderen.
<i>Positieve punten aan de hand van mijn observatie, volgens Haitske van der Velden</i>	De leerlingen laten op het bord zien op welke dag ze het hebben gemaakt. Ze tekenen af met de kleur van de dag, deze hangen ze op bij het werkje. De leerkracht legt duidelijk uit waar de gemaakte werkjes komen te liggen. Het werk wordt in de kring nabesproken.	Het was een eenvoudig bord, een bord wat je snel kunt gebruiken. De beertjes van Meichenbaum (zie uitleg in Hoofdstuk 2) hingen boven het bord, om het voor de leerlingen makkelijker te maken om te kiezen. Het was een handig, overzichtelijk magneetbord.	De verplichte werkjes hingen op het planbord. De leerlingen konden hun taak aftekenen door een magneetje bij het verplichte werkje te hangen. Dit is voor leerlingen eenvoudig en duidelijk. Zij gebruikten de beertjes van Meichenbaum ook.	Er lag een rode mat in de kring, daar mochten de leerlingen hun werkje neerleggen om te in de kring te bespreken.

Scholen	M. in U.	De V. in V.	De K.I. in R.	K.s. in N.
<i>Punten checklist bord.</i>				
<i>Verplichte werkjes.</i>	Groep 1: 3. Groep 2: 4.	Deze staan op de takenbrief, dit is per kind verschillend.	3	Groep 1: 4. Groep 2: 5.
<i>Vrije werkjes.</i>	7-10	17	10	10
<i>Leerlingen aangeduid.</i>	Naamkaartjes	Symbooltjes	Naamkaartje in de kleur van de groep.	Naamkaartje met een klein symbooltje erbij.
<i>Hoeken aangeduid.</i>	Plaatjes van Dagmar Stam	Plaatjes van het bord "Educa".	Foto's en plaatjes.	Plaatjes van het bord "Alon Educational".

Wat past bij de H. volgens mijn visie:

Uit al deze gegevens past een bord zoals op de K.I. en de V. het beste bij basisschool de H. Dit zijn wat eenvoudigere borden, dit is wel snel aan te leren. De borden van de M. en de K.s. zijn erg uitgebreid, deze stap is te groot voor basisschool de H.

Deze borden zijn eerder geschikt als de leerlingen al langer gewend zijn met het werken met een planbord. De foto's van al deze planborden vind je in bijlage 3.

De beertjes van Meichenbaum (zie hoofdstuk 2) passen erg goed bij mijn groep 2. Mijn leerlingen hebben deze visuele ondersteuning en structuur nodig op momenten dat ze het moeilijk vinden om een keuze te maken. Ik heb een aangepaste versie gemaakt. Ik vond de beertjes van Meichenbaum niet duidelijk genoeg. Een beertje wat een vogelhuisje maakt, vind ik voor groep 2 niet herkenbaar. Een beertje wat een knutselwerkje aan het maken is, is wel herkenbaar voor groep 2. Daarom heb ik mijn vriend (die Grafisch vormgever is) gevraagd of hij de beertjes kon aanpassen. Ik heb er de stappen bij gezet die duidelijk zijn voor groep 2. Stap 1 en 2 zijn hetzelfde gebleven. Stap 3: Ik ga aan het werk. Stap 4: Ik kijk na en ruim op. Deze vind je in bijlage 4.

3.3. Deelvraag: Wat hebben mijn leerlingen nodig om te werken met het planbord?

Mijn leerlingen hebben het nodig om zelf te leren kiezen. Als je keuzes mag maken, kun je leren plannen. Mijn leerlingen zijn het niet gewend om zelf de keuze te hebben.

De keuze werd voorheen aangedragen. De leerlingen mochten 1x per week kiezen.

Om goed te kunnen werken met het plan bord zijn de volgende voorwaarden belangrijk:

Dit moeten ze kunnen en dit leren ze door met het planbord te werken.

- De leerlingen weten hoe ze beginnen met de werkles: naamkaartje ophangen onder een opdracht/hoek.
- De leerlingen kunnen kiezen welk werkje ze als eerste willen gaan doen.
- De leerlingen kunnen een keuze maken tussen een moet- en magwerkje. (verplicht werkje en vrij werkje).
- De leerlingen weten nu dat als de juf het rode lint om heeft, dat ze vragen moeten stellen aan klasgenootjes en dat ze de juf niet mogen storen.
- De leerlingen kunnen werken met uitgestelde aandacht.
- De leerlingen weten dat als de time-timer de 1^e keer wordt aangezet dat ze pas mogen wisselen als de tijd op is.
- De leerlingen weten wat ze kunnen doen als ze klaar zijn met hun werkje. Het werkje opruimen, een nieuw werkje kiezen en het naamkaartje bij een nieuwe hoek hangen.
- De leerlingen moeten nadat ze het werkje hebben gemaakt, het werkje kleuren op het takenkaartje met de kleur van de dag.

Het is belangrijk dat de leerlingen dit allemaal weten en kunnen. Dit kunnen ze als de leerkracht alles in goede banen leidt. De leerlingen moeten weten wat ze moeten doen met werk wat klaar is. Het werk aftekenen heb ik er bij gedaan, omdat ze dit in de andere groepen 1-2 ook doen op basisschool de H. Dit hoeven de leerlingen niet persé te kunnen!

3.4. Deelvraag: Wat vraagt het van mij om mijn leerlingen te leren werken met dit planbord?

Ik heb op mijn school werklessen uitgevoerd om het planbord goed in te voeren. Dit heb ik gedaan a.d.h.v. de regels die ze op andere scholen gebruikten en welke ik goed vond passen bij basisschool de H. Daarbij heb ik gebruik gemaakt van de richtlijnen uit “Werken met kleine groepen binnen de grote groep”. (Förrer, M. CPS maart 2001).

Mijn regels voor het planbord op de H. heb ik gemaakt a.d.v. al deze bronnen. Zo heb ik een hoofdstukje gemaakt: “Start van de werkles”, omdat mijn duo het erg moeilijk vond om een werkles met behulp van het planbord te kunnen starten. Pom pom heb ik gebruikt, omdat de meeste groepen deze knuffel al gebruikten. Ik heb er nog een rood lint aan toegevoegd dat ik dan omhang, zodat het nog duidelijker is voor de leerlingen dat ze me niet mogen storen. Dit is meer zichtbaar voor de leerlingen. De “Regels Planbord basisschool de H.” en “Start van de werkles: voor groep 1-2b” heb ik toegevoegd in bijlage 4. Hier zit ook een registratieblad planbord bij voor de leerkracht om te controleren wie wat precies heeft gedaan.

Ik heb mezelf beoordeeld aan de hand van de checklist en de observatielijst van het scholenbezoek.

Checklist hoe het planbord er nu uit ziet.

<i>Aantal hoeken aanwezig op het planbord</i>	8
<i>De leerlingen worden aangeduid met namen/symbooltjes.</i>	Namen en een paar jongere leerlingen hebben er nog een symbooltje bij.
<i>De hoeken aangeduid met symbolen/plaatjes.</i>	Ook de hoek voor het werkblad heb ik nu een nieuw kaartje voor gemaakt.
<i>De hoeken visueel aangeduid: hoeveel leerlingen mogen er in de hoek.</i>	Het aantal haakjes bepaald hoeveel leerlingen in de hoek mogen.
<i>Verplichte werkjes aangeduid.</i>	Hier hangt nu een rood rondje om. Dit heb ik uitgelegd aan de leerlingen en herhaal ik veel.
<i>Vrije werkjes aangeduid.</i>	Hier hangt geen rood rondje om.

Observatielijst hoe ik nu werk met het planbord.

	Op welke manier en welke mate komt het naar voren.
<i>De leerlingen kunnen snel aan de slag.</i>	De groep van de dag mag als eerste het naamkaartje pakken en het op het planbord hangen. De leerlingen gaan redelijk snel aan de slag.
<i>Er zijn vaste regels en afspraken</i>	De timetimer (een klok die terug loopt en het aantal minuten werktijd laat zien) wordt gezet: - De leerlingen moeten niet wisselen van werkje. - Bij de 2^e keer dat de timetimer wordt gezet mogen de leerlingen wel wisselen. - De rest van de afspraken vind je in "Regels Planbord basisschool de H.", bijlage 4.
<i>De leerkracht bespreekt vooraf een paar belangrijke regels/afspraken</i>	Ik bespreek. en wijs aan welke werkjes verplichte werkjes zijn. Ik geef aan waar ze de werkjes neer mogen leggen als ze klaar zijn.
<i>De leerkracht werkt met uitgestelde aandacht en begeleidt een klein groepje/kind individueel.</i>	Ik heb met kleine groepjes leerlingen gewerkt in de kleine kring. Pom pom zette ik dan op tafel en het rode niet-storen lint deed ik om.
<i>De leerkracht geeft complimenten/aanwijzingen tijdens het werken.</i>	Ik loop voor en na het niet-storen moment een rondje door de klas om aanwijzingen en complimenten te geven.
<i>De leerlingen strepen hun taak af.</i>	Ik heb de leerlingen de taak af laten strepen nadat hun werkje af was, maar veel leerlingen vergaten dit. Daarna heb ik ze dit na het opruimen laten doen, dit ging al beter. Veel leerlingen vinden het afstrepen nog moeilijk. Dit moet ik nog beter inoefenen of voorlopig nog even weglaten.

<i>Vervolg.</i>	Op welke manier en welke mate komt het naar voren.
<i>De leerlingen weten wat ze kunnen doen als ze klaar zijn met hun werkje.</i>	Voor de werkles geef ik aan waar ze hun werk kunnen laten. En ze weten dat ze dan hun kaartje opnieuw op moeten hangen bij een nieuw werkje.
<i>De leerkracht heeft een "niet storen" teken/symbool en dit wordt consequent gebruikt.</i>	Pom pom op tafel. En ik deed het niet-storen-lint om. Ik wijs dan altijd naar mijn lint, dan is het meteen duidelijk.
<i>Er is een vaste plaats waar gemaakt werk en gebruikte materialen worden neergelegd.</i>	Deze plaats wisselt bij mij wel eens, meestal leggen ze het op de vensterbank. En een enkele keer laat ik het de leerlingen op tafel leggen.
<i>Het materiaal is ingedeeld op niveau.</i>	Dit punt mag ik nog beter aangeven op het planbord. Want het planbord is gewoon te klein om aan te geven welk werkje voor groep 1 is en welk werkje voor groep 2.
<i>De leerkracht maakt een rondje om te bekijken hoe het met de leerlingen gaat.</i>	Dit doe ik telkens na een niet-storen moment.

3.5. Uitvoering op basisschool de H. in groep 1-2b.

Ik heb gewerkt met groep 1 en groep 2. Ze zitten in één groep, zo kunnen de leerlingen van elkaar leren als ik hen hier bij betrek. Mijn lessen die ik heb uitgevoerd zitten in bijlage 5.

De onderzoeksvraag:

Hoe kan ik het planbord zo inzetten dat mijn groep 2 zelfstandig aan het werk gaat tijdens de werkles?

De leerlingen weten nu goed hoe ze aan het werk moeten gaan. Ze hebben niet meer zoveel moeite om de keuze te maken. Sommige leerlingen beginnen meteen aan de verplichte werkjes om op het einde van de week te mogen kiezen. De leerlingen hangen hun kaartje op en weten wat ze moeten doen als ze klaar zijn. Soms moet je de leerlingen er nog aan herinneren dat ze hun plakpotje zelf op moeten ruimen. En anders helpen andere leerlingen wel mee. De meeste leerlingen van groep 2 weten in ieder geval dat ze hun kaartje weer bij iets anders moeten ophangen. Mijn duo vindt het nog lastig om het planbord te gebruiken. Ik deel nu vaak alvast wat werkjes in, zodat mijn duo er maar 2 werkjes bij hoeft te doen. Soms plannen we maar 3 verplichte werkjes in de week. In overleg met de andere kleuterjuffen hebben we al besproken om de 4 verplichte werkjes te verdelen over 2 weken. Dit is nog niet gestart op deze manier. Voor de leerlingen is het herkenbaar als ik het rode lint om doe, ik wijs dan vaak naar het lint en dan weten ze genoeg. Ze storen je dan ook zelden. De leerlingen zijn op die manier ook zelfstandiger geworden. De leerlingen van groep 1 vinden dit soms wat moeilijk, dit onderzoek was ook eigenlijk bedoeld voor groep 2. Groep 2 kan nu zelfstandig aan het werk gaan door een naamkaartje op te hangen bij het werkje wat ze willen doen. Daarna pakken de leerlingen de spullen die ze nodig hebben en gaan aan het werk. Voorheen werd het werk opgedragen en ging het vanuit de sturende rol van de leerkracht. Nu heb ik als leerkracht de begeleidende rol gekregen, ik help leerlingen waar het nodig is. Ik heb moeten leren hoe je leerlingen kunt begeleiden in hun leerproces. De leerling werkt zelfstandig eventueel met behulp van de leerkracht.

Je hebt kunnen lezen dat ik veel kon onderzoeken. Elke school en/of elke leerkracht werkt weer op een andere manier met het kiesbord. Meestal gebruikt men het kiesbord als planbord. Je kunt enkele dingen van scholen gebruiken om het zelfstandig werken in je eigen groep nog effectiever en duidelijker te maken. Dit houdt in dat je zelf ook aan de slag moet om het beter en duidelijker te maken in je eigen groep.

Hoofdstuk 4:

Discussie/kritische kanttekeningen en aanbevelingen

Onderzoeken is erg leuk, maar niet alles gaat vanzelf. In dit hoofdstuk licht ik toe wat de kanttekeningen aan het werken met het planbord zijn. Er zijn veel positieve dingen naar voren gekomen, maar niet alles gaat vanzelf. Er vinden leerontwikkelingen bij de leerkrachten en de leerlingen plaats.

4.1 Mijn onderzoek, mijn aanpak, het proces.

Mijn onderzoeksvraag had ik redelijk snel helder, maar mijn deelvragen heb ik vaak veranderd. Ik merkte dat ik echt maar 1 dag bij de kleuters stond en zo was het moeilijk om te zien wat ik nu echt miste.

Ik ben begonnen met het zoeken van theorie, dit was erg lastig. Daarom heb ik contact gezocht met Marant Onderwijsadviseurs. Voor mijn onderzoek heb ik wat scholen gezocht. Vorig jaar werkte ik in U. en die school paste perfect bij mijn onderzoek. Op de school de V. werkt mijn nicht en een vriendin van mij werkt op de K.l.. Op Basisschool K.s. werkt een studiegenoot van mij. Ik wilde eerst bij 3 scholen gaan kijken, want naar mijn mening moest er wat veranderen op mijn school m.b.t. het planbord. Daarom had ik voor de zekerheid nog een school meer benaderd, uiteindelijk ben ik bij 4 scholen gaan kijken. Ik had maar weinig tijd om voor mijn onderzoek te gaan werken. De maandag heb ik vrij gehouden voor mijn onderzoek en ik had af en toe op vrijdag studieverlof.

Ik heb gemerkt dat ik een goede planner ben, daardoor kon ik mijn onderzoek toch goed uitvoeren.

Voor het uitvoeren van de lessen moest ik een opzet maken en mijn eigen manier van lesgeven veranderen. Ik heb mijn lesstijl moeten veranderen, ik was eerst vooral sturend bezig. Nu ben ik meer coachend/begeleidend bezig. Ik geef eerst uitleg van de verplichte werkjes. De leerlingen zorgen er zelf voor dat ze aan het werk gaan. Voorheen gaf ik veel aanwijzingen en nu moet ik de leerlingen wat meer los laten in hun leerproces tot zelfstandigheid. Je hebt zoveel gezien bij anderen, maar je moet dan ook bekijken of het effectief genoeg is. Voor het uitvoeren van de lessen ben ik nog een paar keer extra naar mijn basisschool gegaan.

Ik merkte dat er in het begin heel veel vragen van de leerlingen kwamen. En het is ook het beste als je elke dag met deze leerlingen werkt om het te kunnen uitvoeren. Dat miste ik wel.

4.2. Betekenis voor mijn collega's en voor mezelf.

Voor mijn collega's is dit een goed onderzoek geweest. Mijn collega's geven aan dat ze het liefst een zelfde planbord willen hebben. De haakjes op het planbord zijn niet duidelijk. Mijn voorstel is dan ook: kijk in mijn onderzoek en bekijk welk planbord het beste bij de H. past! Ik heb zelf daar wel een mening over, maar het is goed als dit op schoolniveau wordt bekeken. De manier van werken moet ook worden aangepast. De verplichte werkjes moeten dan 4 werkjes worden, maar dan voor 2 weken. Er moet een doorgaande lijn inzitten voor zelfstandig werken voor de groepen op de H..

4.3. Betrouwbaarheid van mijn onderzoek.

Mijn onderzoek ging vooral over groep 2, maar omdat het een groep 1-2 is heb ik groep 1 ook mee laten doen voor de duidelijkheid.

De beoordeling van de scholen aan de hand van de observatielijst, vragenlijst en checklist heb ik zelf geïnterpreteerd. Daardoor is het vooral hoe ik er over denk, maar als iemand anders dit onderzoek zou doen...diegene zou het weer vanuit een ander oogpunt kunnen bekijken.

4.4.Aanbevelingen.

Mijn onderzoek stopt hier. Helaas kan ik op basisschool de H. niet blijven. Anders had ik nog mee kunnen denken om een nieuw planbord te maken voor de H. Mijn aanbeveling is dat er een nieuw planbord moet worden gezocht wat in elke groep op dezelfde manier wordt gebruikt.

Dit geldt ook voor andere scholen die hun planbord willen aanpassen. Mijn advies is:

- Lees mijn Meesterstuk goed door in het bijzonder de theorie, hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4.
- Bekijk bijlage 3, zodat je kunt kijken welk planbord van welke school het beste bij de school past.
- Neem bijlage 4 goed door. Hier vind je de “Regels Planbord” en “Start van de werkles”. Bekijk de regels en maak een plan hoe je de werkles op gaat starten.
- Kijk kritisch naar je eigen planbord, wat moet er aangepast worden en wat moet blijven?
- Overleg met elkaar wat je belangrijk vindt bij het werken met een planbord.

Dit alles heeft veel samenwerking en overleg nodig, je moet samen bekijken wat het beste werkt. Het is raadzaam om de punten van bijlage 4 uit te voeren en te ervaren of het de werkwijze is die bij je past. Dit moet bij elke groep/leerkracht passen. Dit vraagt om tijd, samenwerking en initiatief om het uit te voeren.

Deze aanbeveling geldt ook voor andere scholen die graag hun planbord willen aanpassen of veranderen.

Met onderzoeken kom je altijd weer op nieuwe onderzoeksvragen en deelvragen uit. Zo is het slim om voor de H. gewoon een nieuw planbord uit te zoeken en te gaan gebruiken. Maar dat is al weer een nieuw onderzoek. Mijn leerlingen in groep 2 hebben kunnen ervaren hoe je zelfstandig aan het werk kunt gaan door middel van het planbord. Er zijn altijd weer nieuwe onderzoeksvragen mogelijk...

Hoofdstuk 5:

Persoonlijke reflectie.

Dit onderzoek heeft me veel leren inzien en de kleutergroep leren bekijken van een andere kant. In dit hoofdstuk laat ik zien wat dit onderzoek voor mij heeft opgeleverd in mijn leerproces als Gespecialiseerd leraar.

5.1. Mijn doelgroep.

De keuze van mijn doelgroep was niet zo moeilijk. Ik werk momenteel maar 1 dag per week bij de kleuters op basisschool de H.. Daarnaast werk ik op deze school als remedial teacher en ik begeleid 1 uur in de week de plusklas. Mijn verdere werkzaamheden zijn vooral vervangingen.

Bij deze groep 2 moest meer duidelijkheid komen. Ik vind “duidelijkheid” één van de belangrijkste onderwerpen voor goed klassenmanagement.

Gelukkig stond mijn duo-collega open voor mijn onderzoek. Dat is natuurlijk erg fijn, vooral omdat ik totaal maar 1 dag bij de kleuters sta.

Ik heb wel gemerkt dat het best lastig is voor je onderzoek als je maar 1 dag voor de groep staat. Maar als je de doorzettingskracht hebt en een ontzettende planner bent...dan kom je er wel!

5.2. Het onderzoek.

Voor mij was het daarom best moeilijk om mijn onderzoeksvraag goed te formuleren.

Daarom ben ik ook bewust vaker in de groep geweest om mijn onderzoeksvraag helder te krijgen. Op maandag was ik meestal vrij, op die dag heb ik alles in kunnen zetten om mijn scholenonderzoek te doen. Eigenlijk had ik 3 scholen, maar voor de zekerheid had ik een reserveschool geregeld, zodat ik mijn ogen nog meer de kost kon geven.

Op basisschool M. heb ik vorig jaar gewerkt, ik wist hoe ze op deze school werkte en ik was erg tevreden over deze manier van werken. Deze school sloot goed aan bij mijn onderzoek, om te bekijken hoe zij met alle aspecten van mijn checklist en observatielijst omgingen.

Tijdens het scholenbezoek kwam ik op nieuwe ideeën. Het niet-storen lint vind ik een fijne manier om te gebruiken omdat dit extra duidelijk is voor de leerlingen. Het was voor mij zeer inspirerend om de theorie die ik had bestudeerd in praktijk te mogen zien.

Het bezoeken van scholen heeft me ook tot denken gezet. Ik heb ook gekeken uit praktisch oogpunt, wat past het beste bij basisschool de H. en bij mijn groep 2. Het planbord van de K.l. en De V. pasten het beste bij basisschool de H. Voor deze borden hoefde je organisatorisch niet zoveel te veranderen. Dit is mijn visie op het gehele onderzoek.

Mijn collega's hebben al wat foto's doorgemailed gekregen, omdat ze aangaven dat ze misschien wel interesse hadden in een ander bord.

Het onderzoek heeft mijn collega's ook aan het denken gezet daardoor.

5.3. De uitvoering in de groep.

Het uitvoeren in mijn groep, was een goede leerervaring. Ik merkte dat ik eigenlijk nog best sturend bezig ben, door mijn onderzoek moest ik meer begeleidend aan het werk. Dit moest ik wel veranderen. Kleuters hoef je niet altijd zoveel te sturen. Deze leerlingen kunnen best veel zonder hulp. Ik heb moeten leren om de leerlingen wat meer los te laten. Ik ben nou eenmaal iemand die graag overal controle over heeft en nu heb ik hierbij wat afstand moeten doen.

Dat is een goede leerervaring voor mijzelf geweest als Gespecialiseerd leraar.

Je merkt dan wel dat niet alles meteen vanzelf gaat, de leerlingen moeten ook met mij leren om het anders te doen. Die omschakeling die de leerlingen hebben meegemaakt is al heel wat. In je hele organisatie moet je duidelijk zijn voor leerlingen.

5.4. POP.(persoonlijk ontwikkelplan).

Dit zijn mijn leerdoelen die ik aan het begin van mijn deeltijdstudie had geformuleerd:

1. Ouders en anderen effectiever informeren over de ontwikkeling van hun kind.

Veel tijdelijke functie heb ik vervuld. Door mijn opleiding heb ik toch meer kennis op kunnen doen. Daardoor kan ik de ouders effectiever informeren over de ontwikkeling van hun kind.

2. Goed feedback kunnen geven op het functioneren van collega's.

Door de jaren heen ben ik zelfverzekerder geworden en durf ik feedback te geven op het functioneren van mijn collega's en studiegenoten. Je leert dit ook tijdens deze studie.

3. Oplossingsgericht gaan werken en handelen.

Tijdens deze opleiding hebben we alleen maar oplossingsgericht gewerkt, we hebben het kunnen oefenen. In de praktijk kwam het steeds vaker naar voren. Je ziet ook het rendement hiervan bij de leerlingen terug.

4. Ontwikkelen van de vaardigheid om in "moeilijke" situaties de eigen gevoelens beter te (leren) hanteren.

Doordat ik steeds vaker werd aangenomen bij een reguliere vacature werd ik zelfverzekerder. Binnen een team kan ik me makkelijker profileren en ik voel me op mijn gemak. Bij moeilijke situaties kan ik mijn eigen gevoelens beter in de hand houden dan voorheen. Gegroeid ben ik in deze jaren zeker, zelfverzekerder en iemand die heel wat in haar mars heeft.

Vanaf nu ben ik de leerkracht, rugzakbegeleider en de Gespecialiseerd leraar!

Iedereen blijft lerende, maar ik kan mezelf zijn in het onderwijs en ervan genieten.

Dit hele onderzoek heeft me gemaakt zoals ik ben, een leerkracht met zelfvertrouwen. Het onderzoeken ligt me wel, je blijft toch je ogen open houden om nog wat meer te onderzoeken.. De gedane kennis is opgedaan, de taken zijn afgetekend. Ik hou van onderzoeken, en de onderzoeker is de "Gespecialiseerd leraar".

Literatuuropgave.

Boeken:

- Meer zorg voor kleuters via contractwerk: Miet Fournier. ISBN 978-90-209-7335-8. 2007.
- Handboek werken in hoeken, groep 1 t/m 8: Frans Pinkse, Bernard Smits, Ton Kremer. ISBN 90-5300-057-7. 2007.
- Kinderen met aandachts- en werkhoudingsproblemen: Kaat Timmerman. ISBN 90-334-4954-4. 2004.

Artikels/brochures:

Uitgeverij Zwijsen:

Veilig leren lezen artikel “Planbord”. 17 -2 -2010.

<http://www.veiliglerenlezen.nl/zwijzen/show/id=127995#anchor128011>

Marant Onderwijsadviseurs:

- “Een kies-/planbord... De moeite waard om eens goed over na te denken!”: Anne Reijrink. - Frappant 36 oktober 2008.
- “Werken met kleine groepen binnen de grote groep”, klassenmanagement en interactief taalonderwijs in groep 1 tot 4. Mariët Förre. CPS maart 2001.

Bijlage 1

- Vragenlijsten, checklist en observatielijst.
- Enquête collega's groep 1-2

Bijlage 1.

Checklist planbord.

<i>Aantal hoeken aanwezig op het planbord</i>		
	<i>Duidelijk</i>	<i>Onduidelijk</i>
<i>De leerlingen worden aangeduid met namen/symbooltjes.</i>		
<i>De hoeken aangeduid met symbolen/plaatjes.</i>		
<i>De hoeken visueel aangeduid: hoeveel leerlingen mogen er in de hoek.</i>		
<i>Verplichte werkjes aangeduid.</i>		
<i>Vrije werkjes aangeduid.</i>		

Bijlage 1.

Observatielijst.

	<i>Komt duidelijk naar voren.</i>	<i>Komt niet of nauwelijks naar voren.</i>
<i>De leerlingen kunnen snel aan de slag.</i>		
<i>Er zijn vaste regels en afspraken</i>		
<i>De leerkracht bespreekt vooraf een paar belangrijke regels/afspraken</i>		
<i>De leerkracht werkt met uitgestelde aandacht.</i>		
<i>De leerkracht begeleidt een klein groepje/kind individueel.</i>		
<i>De leerkracht geeft complimenten/aanwijzingen tijdens het werken.</i>		
<i>De leerlingen strepen hun taak af.</i>		
<i>De leerlingen weten wat ze kunnen doen als ze klaar zijn met hun werkje.</i>		
<i>De leerkracht heeft een "niet storen" teken/symbool.</i>		
<i>Dit teken/symbool wordt consequent gebruikt.</i>		
<i>Er is een vaste plaats waar gemaakt werk en gebruikte materialen worden neergelegd.</i>		
<i>Het materiaal is ingedeeld op niveau.</i>		
<i>De leerkracht maakt een rondje om te bekijken hoe het met de leerlingen gaat.</i>		

Meesterstuk "Zelfstandig aan het werk gaan, dat kunnen alle kleuters" (met een beetje hulp).

Bijlage 1.

Vragenlijst leerkrachten groep 1-2. (een toevoeging voor mijn observatielijst).

Voor mijn onderzoek heb ik nog enkele vragen over het werken met het kiesbord op jullie school.

1. Wat zijn de afspraken en regels m.b.t. het planbord:

2. Hoe vaak gebruikt u het planbord per dag/per week?

	Extra hulp aan kleine groepjes.	Individuele leerlingen begeleiden.	Rondlopen bij de grote groep.
3. Wat is hoofdzakelijk uw rol, tijdens het werken met het planbord? (Verdeel hierbij 10 punten in 3 vakken).			

	Ja	Nee
4. Heeft u een "niet storen"-teken wat u gebruikt tijdens het werken met individuele groepjes?		

	Altijd	Soms	Zelden
5. Gebruikt u zelfcorrigerend materiaal in de groep?			

	Leerlingen kruisen/kleuren de taak op het takenblad.	De leerkracht vult het in op een registratieblad.	Anders.
6. Op welke manier wordt er geregistreerd?			

Indien "anders", vul hier in hoe u registreert:

7. Wat vindt u positief aan het werken met dit bord?

Bijlage 1.

Enquête voor de collega's van groep 1-2. (om te bekijken op welke manier mijn collega's werken met het kiesbord).

Voor mijn onderzoek wil ik graag weten wat jullie zoal met jullie kiesbord doen en wat jullie ervaringen hiermee zijn. Kruis bij elke vraag het hokje in, wat het beste bij je past.

1. Hoe vaak per dag en per week werd aan het begin van het schooljaar het kiesbord gebruikt?

	Om werkjes visueel te maken.	Om de kinderen te leren kiezen.	Om de kinderen te leren plannen. (planbord).
2. Voor welk doel gebruik je nu het kiesbord?			

	Extra hulp aan kleine groepjes.	Individuele leerlingen begeleiden.	Rondlopen bij de grote groep.
3. Wat is hoofdzakelijk jouw rol, tijdens het werken met het kiesbord? (Verdeel hierbij 10 punten in 3 vakken).			

	Altijd	Soms	Zelden/nooit
4. Heb je een "niet storen"-teken wat je gebruikt tijdens het werken met individuele groepjes?			

	Alle hoeken	Alleen de huis- en bouwhoek	Andere hoeken dan de huis- of bouwhoek.
5. Zijn de hoeken en kasten duidelijk aangeduid in de hoeken/ op de kasten d.m.v. van een picto of plaatje?			

6. Wat zijn de voordelen van dit kiesbord m.b.t. het zelfstandig werken?

7. Wat zou je nog willen veranderen of aanpassen bij deze manier van zelfstandig werken?

Bijlage 2

- Aftekenkaartjes behorende bij hoofdstuk 3

Bijlage 2.

Taakkaart van:

Taakkaart van:

Taakkaart van:

Taakkaart van:

Taakkaart van:

Bijlage 3

- Foto's planborden tijdens scholenbezoek

Bijlage 3 (basisschool de K, R)

Basisschool de K

Heb je een vraag,
zet hem op rood.

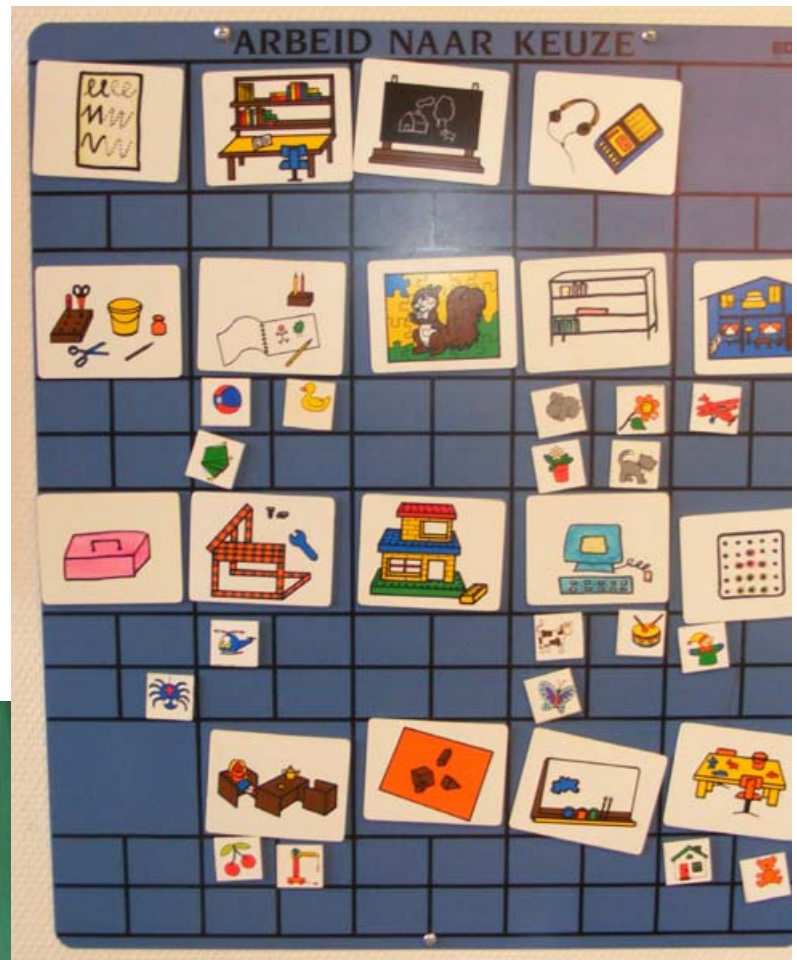
Het planbord en de verplichte
werkjes.

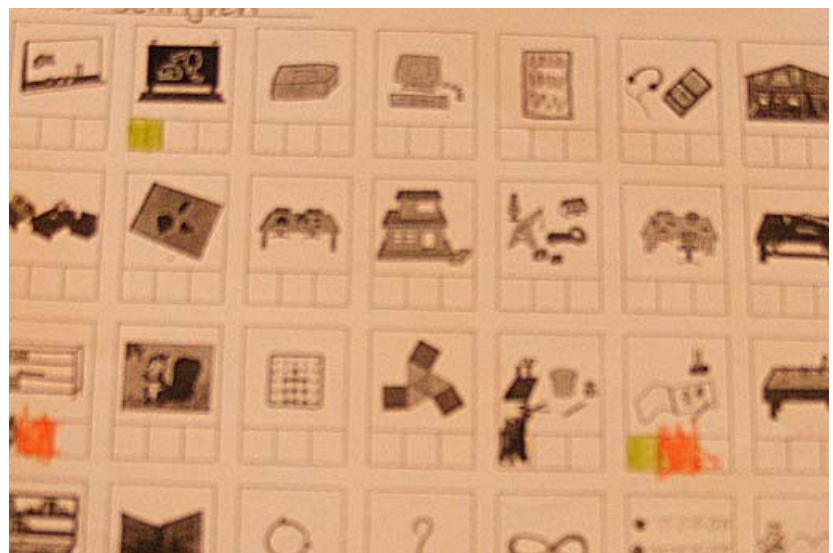
Bijlage 3 (basisschool de V, V)

Basisschool de V

Wat moet je doen als de juf de sjaal om heeft?

Aftekenbord

Bijlage 3 (basisschool de K, N)

Basisschool K,
het planbord.

De hoeken.

De pionnetjes om af te
tekenen.

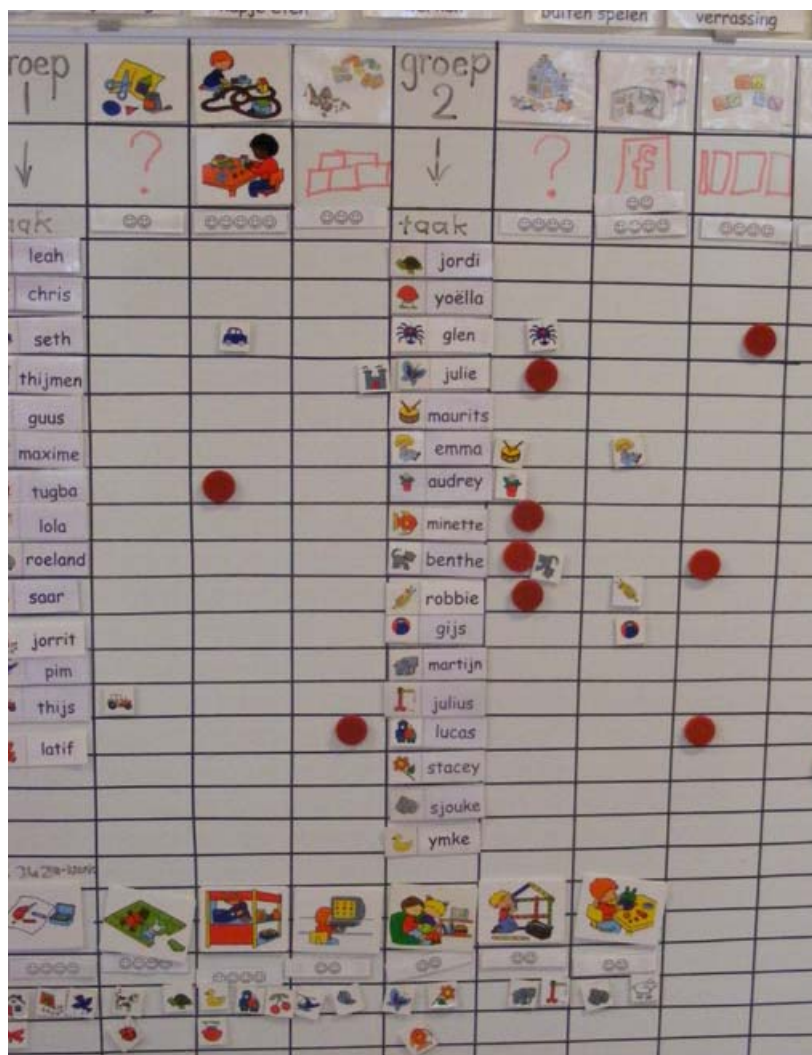

Bijlage 3 (basisschool M, U)

Basisschool M

Planbord verplichte taken
bovenaan, vrije werkjes
onderaan.

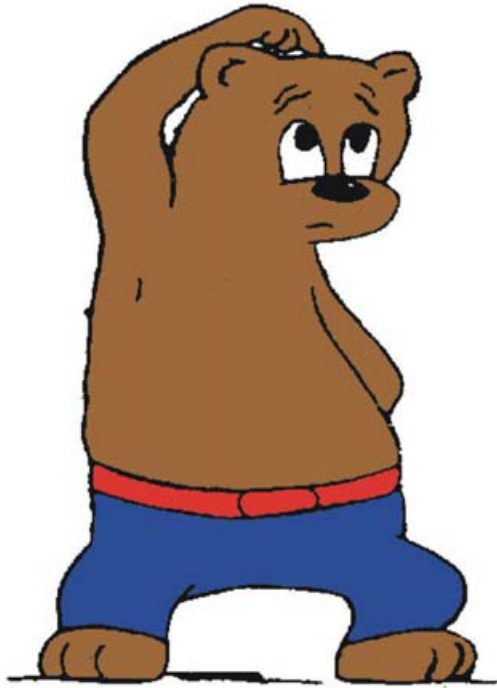
Takenbord

Bijlage 4

- De aangepaste versie Beertjes van Meichenbaum aangepast door Maarten van Rhijn.
- Regels Planbord basisschool de H.
- Start van de werkles: voor groep 1-2b.
- Registratieblad planbord.

Bijlage 4

Wat moet ik doen?

Hoe ga ik het doen?

Ik ga aan het werk.

Ik kijk na, en ruim op.

Bijlage 4.

Regels: Planbord basisschool de H..

Deze regels heb ik opgesteld a.d.h.v. mijn scholenonderzoek en deze regels passen naar mijn mening het beste bij de H. om goed zelfstandig aan het werk te kunnen gaan.

- 8 hoeken/activiteiten of minder op het bord aanwezig. De hoeken mogen regelmatig worden gewisseld.
- Per week 3 of 4 verplichte werkjes. Eventueel voor groep 1: 2 verplichte werkjes.
- Rood rondje bij de verplichte werkjes en elk 1 knutselactiviteit, 1 tekenactiviteit (of schrijfactiviteit/werkblad), 1 hoekenactiviteit, 1 kastenactiviteit.
- Verplichte werkje aftekenen op de takenkaart. Kleur je werkje met de kleur van de dag!
- Beertjes van Meichenbaum hangen boven het bord, zodat de leerlingen makkelijker kunnen beginnen/plannen.
- Elke maandag alle 4 de werkjes uitleggen. (de overige dagen herhalen). Ze moeten elke week die 4 werkjes hebben gemaakt. Het kan ook dat ze er 2 per dag maken.
- Let wel op de leerlingen die op donderdag nog geen verplicht werkje hebben gedaan, die moeten dan ze allemaal nog maken!!
- De 1^e 10 minuten niet wisselen
- van werkje, kijk op de timetimer.
- De leerlingen mogen zelf hun materiaal pakken wat ze nodig hebben, dus dit moet toegankelijk zijn voor de leerlingen.
- Niet storen teken: Pom pom. Wat als je een vraag hebt? Vraag het aan een vriendje.
- Klaar met je werkje? Eerst opruimen, daarna nieuw kaartje pakken en ophangen.
- Bouwwerkjes op de kast leggen.
- Schilder- en tekenwerkjes op de tafel in het midden leggen, zodat ze na het werken er over kunnen vertellen in de kring.

Bijlage 4.

Start van de werkles: voor groep 1-2b.

1. De verplichte werkjes hangen al klaar met het rode rondje eraan.
2. De leerkracht legt de verplichte werkjes uit.
3. De takenkaarten liggen al klaar in de bak op de kast bij het planbord en de kleurpotloden liggen erbij.
4. De kaartjes van de leerlingen liggen op de kast. (de nieuwe leerlingen hebben een symbooltje bij hun naam).
5. De materialen liggen al klaar, eventueel binnen handbereik of bij de wastafel.
6. Het groepje van de kleur van de dag mag als eerste het kaartje ophangen.
7. De leerlingen hangen ieder een kaartje op en gaan aan het werk.
8. De leerkracht loopt eerst even rond om te bekijken of de leerlingen vooruit kunnen.
9. De leerkracht zet de timetimer op 10 minuten (dit mag worden uitgebreid naar 15 minuten).
10. De leerkracht zet Pom pom op tafel en doet het rode lint om. De leerkracht werkt nu met een groepje, leerlingen individueel of observeert. De leerlingen mogen niet storen.
11. Na 10 minuten mogen de leerlingen wisselen als ze klaar zijn.
12. De leerkracht zet de timetimer aan, totdat de werktijd op is.
13. De leerkracht zet Pom pom weg en doet het rode lint af en loopt een rondje om te bekijken hoe het met de leerlingen gaat.
14. Daarna is er eventueel nog een moment om het niet-storen symbool in te zetten.
15. Als de werktijd voorbij is gaan we opruimen. Daarna komen de leerlingen weer in de kring.
16. De leerlingen mogen hun takenkaart kleuren met de kleur van de dag.
17. De assistenten (hulpjes van de juf) mogen de kaartjes van het bord halen en opruimen.
18. De leerkracht bespreekt in de kring het werk van de leerlingen. (dit hoeven niet alle leerlingen te zijn).

Meesterstuk "Zelfstandig aan het werk gaan, dat kunnen alle kleuters" (met een beetje hulp).

Bijlage 4.

Registratieblad planbord, groep 1-2b.

Symbooltjes.	Schaar: Knutselen.	Potlood: Kleuren/werkblad.	Hoek.	Kast.
Opdracht:				
Groep: blauw				
Naam.				
Symbooltjes .	Schaar: Knutselen.	Potlood: Kleuren/werkblad.	Hoek.	Kast.
Opdracht:				
Groep: oranje				
Symbooltjes .	Schaar: Knutselen.	Potlood: Kleuren/werkblad.	Hoek.	Kast.
Opdracht:				
Groep: geel				
Symbooltjes .	Schaar: Knutselen.	Potlood: Kleuren/werkblad.	Hoek.	Kast.
Opdracht:				
Groep: groen				
Symbooltjes .	Schaar: Knutselen.	Potlood: Kleuren/werkblad.	Hoek.	Kast.
Opdracht:				
Groep: rood				

Bijlage 5

- De lessen uitgevoerd op basisschool de H

Bijlage 5.

Uitgevoerde lessen basisschool de H., groep 1-2b.

Werkles Donderdag 11 maart 2010.

Ik heb de uitleg van het bord gedaan. Waarom het belangrijk is dat je een kaartje ophangt bij een hoek? De kaartjes en de hoeken heb ik uitgelegd. De takenkaart heb ik uitgelegd, maar nu kort om aan te geven welke symbolen er op staan en dat deze symbolen ook op het bord te zien zijn. Voor deze dag was het vooral belangrijk dat de leerlingen leerden om te kiezen en een kaartje op te hangen bij de hoek die ze graag wilden doen. Zodat de leerlingen aan het werk kunnen gaan.

Groep geel en oranje heb ik al een verplichting gegeven: vandaag of morgen verven. De andere groepjes hadden deze opdracht al gedaan. Deze keuze hebben ze. Dit was slechts een begin, maar er waren al een aantal leerlingen die ervoor kozen om het werkje vandaag te doen.

Werkles vrijdag 12 maart 2010.

Ik heb de uitleg van het bord nog een keer herhaald. De verplichte werkjes heb ik aangegeven door er een rood rondje om te hangen om het duidelijker te maken. De takenkaart heb ik laten zien aan de leerlingen en aangegeven dat als ze een werkje klaar hebben dat ze dit dan met de kleur van de dag mogen kleuren. Elke dag heeft een andere kleur op school.

Verplichte opdrachten hebben de leerlingen van groep geel en oranje nu gemaakt. Ik heb het nog een keer benadrukt als je het donderdag niet hebt gemaakt dan moet het nu. Dat was even wennen voor de leerlingen. Tijdens het opruimen bleef er veel liggen.

Dit moest naderhand nog gebeuren. Hier moet ik maandag meer aandacht aan besteden.

Werkles maandag 15 maart 2010.

De aangepaste versie van de 4 beertjes heb ik uitgelegd. Deze vind je in bijlage 4..

Ik heb er bewust een aangepaste versie van gemaakt, met behulp van mijn grafische vriend. Ik vond een beertje die een vogelhuisje maakte niet herkenbaar voor leerlingen.

Ik heb 3 verplichte werkjes uitgelegd en opgehangen.

De timetimer heb ik vandaag voor het eerst gebruikt. De eerste 10 minuten werken, daarna wisselen waar nodig is. De regels heb ik duidelijk verteld, ik ben begonnen met het hoofdstukje "Start van de werkles". Hiervan heb ik meerdere aspecten al gebruikt.

De eerste 10 minuten stond Pom pom op tafel en ik deed mijn niet storen lint om. Ik heb alleen gekeken naar de leerlingen. Sommige leerlingen vonden het moeilijk dat ze niks aan me mochten vragen.

Bijlage 5.

Ik heb van te voren verteld waar je de werkjes neer kan leggen:

- Op het bureau.
- Op de vensterbank.
- Op de kasten.

Een kind aan de computer snapte iets niet en vroeg het aan een ander kind. Een kind kreeg een ongelukje, dus ik was een tijdje niet in de klas. Toen ik terug kwam merkte ik toch dat de leerlingen goed zelfstandig aan het werk waren.

De tijd bij de timetimer was op, dus een kind vroeg al; mogen we nu wisselen? Dit had hij echt goed door.

Mijn duo ziet het nut nog niet van het zelfstandig werken. Ze wil graag komen kijken, ze komt donderdagmiddag kijken.

Werkles donderdag 18 maart 2010.

Mijn duo zou komen kijken, maar heeft nu een oudergesprek. Dus ze is niet komen kijken.

Ik heb nog eens herhaald dat de een aantal leerlingen nog best veel werkjes moesten doen. Het werken ging goed. Er was nog een groepje dat nog een werkboekje moest maken, dit kwam tussendoor nog. Ik heb het groepje dat het werkboekje nog moest maken, even apart genomen en begeleid tijdens het werken.

De leerlingen kunnen al zelf goed uitleggen hoe het werken met het planbord moet. Het kleuren van de kaartjes gaat al beter. Als het kaartje helemaal gekleurd is krijgen ze een sticker. Ik hou op een registratielijst bij wat de leerlingen werkelijk hebben gedaan ter controle. Deze vind je ook in bijlage 4.

Werkles vrijdag 19 maart 2010.

De verplichte werkjes waren op maandag uitgelegd. Vandaag hadden al 6 leerlingen alle werkjes af, voordat ze vrijdag aan hun werk begonnen. Een kind moest nog 3 werkjes doen, dus hem er wel aan herinnerd. Hij vond het niet leuk dat hij alle werkjes nog moest doen. Aan mijn duo heb ik nu door gegeven dat ze hem in de gaten moet houden, omdat hij nog meer hulp nodig heeft bij het plannen. Zo op het einde van de week zijn er wel al veel leerlingen die de verplichte werkjes al hadden gedaan. Er zijn dan te weinig vrije hoeken over.

Dan moeten er toch nog haakjes bij worden gemaakt op het bord, anders is er weinig keuze voor de leerlingen.

Bijlage 5.

Werkles donderdag 25 maart 2010.

Ik heb nieuwe kaartjes voor het bord er bij gemaakt: werkblad, werkje uit de groene kast, blauwe kast, rode kast en gele kast. Want dan is het duidelijker voor de leerlingen.

In bijlage 6 vind je foto's van het planbord hoe het nu is.

En ik heb alvast 2 verplichte werkjes aangegeven:

werkblad en werkje uit de rode kast. De rest mag mijn duo indelen.

Als er werkjes door de week heen bij komen, dan kun je het niet storen lint gebruiken om deze leerlingen te helpen. En een rood rondje op hangen voor wie nog een extra verplicht werkje nodig is. Zo moest een kind nog een kadootje maken voor haar oma, ik heb een rood rondje opgehangen en in het bijzijn van haar het naamkaartje er onder gehangen, zodat zij wist wat ze moest doen.

Werkles vrijdag 26 maart 2010.

De leerlingen moeten er nu nog wat aan wennen dat er nieuwe kaartjes zijn bijgekomen. Maar het maakt het wel veel duidelijker. De assistenten vinden het erg speciaal om de kaartjes van het planbord af te halen. Sommige leerlingen leggen ze zelfs precies op kleur neer.

De leerlingen houden de timetimer goed in de gaten. Als de timetimer op is mogen ze pas van werkje wisselen. De leerlingen kunnen nog steeds goed uitleggen hoe de werkles gaat.

Ik merk dat ik het evalueren van de werkjes niet meer zo intensief doe als in het begin. Hier mag ik vaker aandacht aan besteden!

Bijlage 6

- De lessen uitgevoerd op basisschool de H

Bijlage 6 (basisschool de H, D)

Basisschool de H
Het Planbord.

Het bord hoe het nu
gebruikt wordt op
de H.

Verplicht werkje met rood
rondje

Bijlage 6 (basisschool de H, D)

Pom pom & timetimer.

Pom pom en rode niet-storen lint.

